

ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ – ІНВЕСТИЦІЇ ТА БІЗНЕС. ЦІЛІ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ВЗАЄМОДІЇ БІЗНЕСУ ТА ОТГ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

© О.Б. Доскач, 2025

Що є первинним, стратегічний розвиток громад, чи розвиток бізнесу в межах цих громад? Що важливіше: розвиток регіону, чи розвиток громад цього регіону? На щастя, відповідь на ці питання єдина: розвиток бізнесу є рушієм стратегічного розвитку громад, і як наслідок, регіону в цілому. Питання більше в розподілі функцій та відповідальності між учасниками процесу інвестування. Інвестиції – не можуть бути ціллю; це засіб, спосіб залучення капіталів, який повинен мати економічний ефект, як для інвестора, так і для громади та регіону, в якому ці інвестиції здійснюються. Об'єктом інвестування переважно є бізнес модель певного виду діяльності. Види діяльності в межах ОТГ чи регіону визначаються можливістю залучення продуктивних сил (праця, засоби виробництва, підприємництво, інформаційні ресурси, освіта, ноу-хау), які є наявні на цих територіях. Короткий курс теорії закінчено...

За яких умов громади в Україні розвиваються стало? Історично, навколо бюджетоформуючих підприємств розвивались міста (села, селища) та й, зрештою, регіони. Отже, доцільно виявити, чи визначити перспективні формуючі види діяльності для ОТГ, тобто наявність продуктивних сил ОТГ, регіону. Зараз використовують термін «смарт спеціалізація», проте він не завжди відображає реалії діяльності вже існуючого бізнесу та можливостей розвитку громад. (див. дослідження - <http://uacrisis.org/ua/74007-smartspecializationinukraine>)

Хто це може зробити: працівники органів влади, чи представники бізнесу? Чому так складно, а інколи катастрофічно, відбувається взаємодія між органами місцевого самоврядування, органами державної виконавчої влади, з одного боку, та підприємцями, бізнесом, з іншого? На жаль, органи влади переважно виконують функції адміністрування та контролю, або екстреного реагування, але дуже рідко розвитку інвестиційного клімату, який так важливий для бізнесу. Що таке “інвестиційний клімат”? Клімат асоціюється з теплом або холодом. Реально — це “час до ринку” для інвестора, тобто, період часу як швидко інвестор може розпочати діяльність від моменту звернення з потребою розпочати бізнес до дати початку діяльності. Конкуренція між країнами за інвестора має на меті скоротити цей час до ринку. Уявіть собі голову ОТГ, який конкурує за інвестора, шляхом скорочення часу проведення всіх організаційних та дозвільних процедур, з іншим головою ОТГ; і це не корупційні діяння. Однозначно, «наріжним каменем» ситуації є чинне законодавство, проте, що можливо практично забезпечити головам ОТГ, головам обласних рад, зрештою головам ОДА:

Критерії оцінки результатів взаємодії бізнесу та ОТГ в інвестиційній діяльності:

1. **виявлені, чи визначені продуктивні сили** (праця, засоби виробництва, підприємництво, інформаційні ресурси, освіта, ноу-хау), які є наявні на територіях ОТГ, з обов'язковим формуванням відкритих даних для доступу потенційним інвесторам, або існуючим бізнесам. Для прикладу, елементарний реєстр випускників професійно-технічних навчальних закладів, ліцеїв, коледжів з вказанням їхніх спеціальностей, виробничих розрядів та можливості працевлаштування в майбутньому. Пересторога – ні в якому разі не потрібно робити так, як роблять зараз – інвестиційний паспорт регіону, міста, села, у якому є все від дати заснування до кількості населення, АЛЕ жодним чином не має інформації про те, що насправді цікавить інвестора: кількість працездатного населення за статтю, віком, кваліфікаційним рівнем та інше. Збір такої інформації може бути багаторівневим – це теж окрема методика. У цьому, насамперед, буде зацікавлений вже існуючий бізнес, який найшвидше зорієнтується, як працювати на розвиток громади, або поєднувати можливості кількох суміжних громад.

2. **розроблені економічно обґрунтовані генеральні плани населених пунктів** в умовах децентралізації та адміністративно-територіальної реформи – це окрема методика, яка має враховувати вимоги законодавства в сферах земельних відносин та містобудування; водночас, ПЕРЕД складанням завдання на розробку генеральних планів доцільно проводити громадські слухання щодо розвитку ОТГ із залученням громадськості, насамперед, діючого бізнесу. У випадку, якщо рішення про розробку генерального плану ОТГ будуть прийматись на основі даних пункту 1 цього есе, якість таких планів та рішень буде якісно кращою.

3. **сформовано реєстр об'єктів для інвестування.** На жаль, існуючі методики, у тому числі, підготовані у попередні роки не передбачали навчання їх використанню. Таким чином, вони можуть бути застосовані вузьким колом спеціалістів, а не працівниками органів самоврядування, чи виконавчої влади. Інша вада методичних розробок – відсутнє чітке розмежування між інвестиційною пропозицією: вказанням та описом точки на карті, з майбутньою зміною цільового призначення земельної ділянки під інвестора – це вже в минулому, та інвестиційним проектом: повним пакетом документації з визначенням терміном початку діяльності – це в майбутньому. І це не ідеалізація – так працюють у всіх країнах, які мають за мету збільшення використання інвестиційних інструментів розвитку економіки. Адже ми ЦЕ обговорюємо ...

4. **систематична та комплексна міжгалузева координація в інвестиційній діяльності.** Відсутність координації в цілому та, зокрема щодо інвестиційної діяльності, між органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад та спільних громад областей. Як наслідок, відсутність кооперації ідей та зусиль на розвиток громад та регіону в цілому. Водночас, у регіонах, де ініціативу щодо координації взяли на себе громадські організації або бізнес асоціації, у формі колегіальних дорадчих утворень, інвестиційна та підприємницька діяльність здійснюється більш успішно. В певних регіонах є приклади вдалої роботи Агенцій з регіонального розвитку, які можуть стати виконавчим органом так званих інвестиційних рад, що можуть бути сформовані бізнес середовищами регіону.

5. **розроблено та впроваджено програми підтримки існуючого бізнесу,** а тим більше того, який здійснює інвестування та створює робочі місця. Значна роль має бути відведена центральним органам влади в регіоні, особливо після завершення децентралізації. Чи можуть місцеві ради розвивати такі програми? Так, можуть, і, насамперед, в межах стратегічного плану розвитку громади з урахуванням вимог генерального плану. Це може змінити ситуацію зі слабким стратегічним плануванням розвитку ОТГ: надання пріоритетів системним інфраструктурним покращенням над вирішенням поточних проблемних ситуацій, які стосуються господарських питань діяльності громад та мають за ціль швидкий короткотерміновий ефект підтримки електоральних очікувань.

6. і останнє, також важливе - **впроваджений моніторинг інвестиційної діяльності у регіонах та територіальних громадах.** Постійне спостереження та аналіз результатів інвестиційної діяльності в регіонах та ОТГ, підготовка їх до оприлюднення потребує організації реєстрів моніторингу інвестиційної діяльності, зокрема, за станом ведення інвестиційної діяльності (потенційні, діючі, відкладені), за динамікою впровадження інвестицій (успішні, проблемні, пульсуючі), за ефектом впливу на розвиток регіону та/або громад (-и) і т. п. Як наслідок, можлива підготовка пропозицій в порядку законодавчої ініціативи з питань інвестиційної діяльності внаслідок виявлення проблемних деструктивних обставин здійснення інвестиційної діяльності в регіонах.

Заходи та інструменти розвитку механізмів інвестування потребують окремого опису поза рамками цього есе.

Попередній досвід зі створення та розвитку інвестиційного середовища підказує, що ключовою задачею є навчання та просвітництво серед працівників органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та власників бізнесу.

Формування єдиних цілей розвитку бізнесу та громад є способом і ціллю водночас.